

การ ไข่จุดพิ่จทางกฎหมายของนายอำเภอ

นายสมโภช ศิริสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๕

ISBN ๙๗๔-๕๖๐-๓๕๘-๓

008019

i 17759080

LEGAL ASPECTS OF NAI AMPHOE 'S DISCRETION

Mr. Sompone Sirisook

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

ISBN 974-560-798-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้ดุลพินิจแห่งกฎหมายของนายอานโกล
ไทย นายสมโภช ศิริสุข
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ คณิง ภาไชย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถิ่นปฏิบัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
 เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

สุประคิมสรุ
บัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิมสรุ มุแนก)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุประคิมสรุประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา กุลมุศย์)

คณิง ภาไชยกรรมการ

(ศาสตราจารย์ คณิง ภาไชย)

คณิง ภาไชยกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ)

พิชัยศักดิ์กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ ทรายางกูร)

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์เชิงทฤษฎีทางกฎหมายของนายอำเภอ

ชื่อผู้ศึกษา

นายสมโภช ธีรสุต

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ถนิง ภาไชย ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ ทรยางกูร

ภาควิชา

นิติศาสตร์

ปีการศึกษา

๒๕๕๘

บทคัดย่อ

นายอำเภอเป็นกลไกส่วนหนึ่งของฝ่ายบริหาร เป็นคนกลางระหว่าง
รัฐกับประชาชน ปัจจุบันได้เป็นที่ยอมรับว่า กิจกรรมของฝ่ายบริหารนั้นวันแต่จะ
ขยายกว้างออกไปทุกขณะ การปกครองประเทศ เป็นปัญหาที่ซับซ้อนไม่อาจจะรอให้
ฝ่ายนิติบัญญัติแก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ จึงจำเป็นต้องยอมให้ฝ่ายบริหารวิเคราะห์ปัญหาเพื่อ
เกิดความยุติธรรมเป็นรายเฉพาะกรณี

ฝ่ายบริหารได้มอบหมายให้นายอำเภอเป็นตัวแทนรัฐมาด ออกไปบริหาร
ราชการในส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ นายอำเภอจึงต้องจัดการกับปัญหาความซับซ้อน
ของการปกครองในท้องที่อำเภอโดยการวิเคราะห์ปัญหาตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด
ให้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมเป็นรายเฉพาะกรณีด้วย

ในการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีทางกฎหมาย มีข้อน่าสงสัยว่า นายอำเภอควรจะยึด
อะไรเป็นพื้นฐาน และนายอำเภอสามารถกำหนดขอบเขตความพึงพอใจเพียงใด
เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้สิทธิหน้าที่และ เสรีภาพของประชาชนได้รับการกระทบกระเทือน

การค้นคว้าวิจัยในประเด็นดังกล่าว ได้กระทำโดยการศึกษาถึงหลักเกณฑ์
ของการวิเคราะห์ปัญหาของฝ่ายปกครอง ทบทวนว่าด้วยการกระทำในทางปกครอง ทฤษฎี
และแนวความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาทั้งสองในไทย และของต่างประเทศ

ตลอดถึงกฎหมายซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอของไทย

นอกจากการศึกษารูปไปว่า คุณคตินี้ไว้ในทางกฎหมาย คืออำนาจและ สิทธิพิเศษของผู้ใดที่จะพิจารณาตามหลักความยุติธรรม มีความหมายถึงการค้นหาข้อเท็จจริง ปรบข้อเท็จจริงเข้ากับหลักของกฎหมาย และพิจารณาเกี่ยวกับพฤติการณ์ต่าง ๆ หลังจากที่เราทราบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้ว คุณคตินี้เป็นสิ่งเกี่ยวข้องกับกฎหมายทุกฉบับ คุณคตินี้ของผู้ใดกฎหมายจึงมีความสำคัญที่สุด และเป็นสิ่งที่กำหนดให้ ความยุติธรรมตามกฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ในการใช้คุณคตินี้ นายอำเภอจะต้องไร้โดยมีเหตุผลอันสมควร หากไร้โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรแล้ว คุณคตินี้ก็จะกลายเป็นที่มาแห่งความรำร่าญ และเป็นเครื่องหมายแห่งการ เบียดรับจุดจบแห่งเสรีภาพ

คุณคตินี้จะต้องมีการควบคุม หรือในการควบคุมคุณคตินี้ของฝ่ายบริหาร มีวิธีการสำคัญอยู่ ๒ ประการคือ

- ๑. ต้องเป็นหลักประกันและให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน
 - ๒. ต้องไม่เป็นอุปสรรคแก่ฝ่ายบริหารในการปกครองและพัฒนาประเทศตามปกติ
- คุณคตินี้ที่ไม่เป็นไปตามความเป็นจริงจะถูกโต้แย้ง เพราะ

สาเหตุ ๒ ประการคือ

- ๑. เพราะไร้คุณคตินี้โดยไม่ยอม
- ๒. เพราะไร้คุณคตินี้โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

การควบคุมคุณคตินี้ของนายอำเภอ กระทำได้โดยองค์กรของฝ่ายปกครอง ด้วยวิธีการต่าง ๆ และโดยศาล (ทั้งศาลปกครองและศาลยุติธรรม) ศาลยุติธรรมของไทยได้วางแนวทางในการวินิจฉัยคดีปกครองไว้ดังนี้

- ๑. ถ้าไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้อำนาจแก่ศาล ศาลจะไม่เข้าไปสอดแทรก และถ้าฝ่ายปกครองกระทำไปโดยรอบคอบกฎหมายแล้ว ศาลจะไม่เข้าไปสอดแทรกเกี่ยวกับข้ออื่น

๒. เรื่องใดอยู่ในอำนาจหน้าที่ของฝ่ายปกครอง ศาลจะไม่สอดแทรก
ในเรื่องนั้นอีก

๓. ถ้าคำสั่งของฝ่ายปกครองเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบ ศาลมีอำนาจวินิจฉัย
ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบได้

๔. ผู้ถูกโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่ มีสิทธิฟ้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนคำสั่งของ
ฝ่ายปกครองได้

จึงเห็นได้ว่า ขอบเขตของดุลพินิจของนายอำเภอเท่าที่ปรากฏจึงค่อนข้างจะกว้าง และในการใช้ดุลพินิจ นายอำเภอจะต้องยึดหลักความยุติธรรมตามกฏหมายและความยุติธรรมตามธรรมชาติเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้ต้องให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมเป็นรายเฉพาะกรณีไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Legal Aspects of Hai Amphoe 's Discretion
Name Mr. Sompon Sirisook
Thesis Advisor Professor Kanuon, Suchai
Department Law
Academic Year 1982

ABSTRACT

The Hai Amphoe is a mechanism of the executive branch. He is a middle man between the state and the people. In the present, it can be said that the activities of the executive branch are expanding in all directions. Governing a country is a complicated matter thus, we cannot wait for the legislative branch to solve our problems. Consequently it is necessary to let the executive branch use discretion in order to the laws in a fair manner.

The executive branch has appointed the Hai Amphoe to be a representative of the government. The Hai Amphoe carries out the government duties on the Amphoe level. The Hai Amphoe must solve the problems of the government in his Amphoe through the use of discretion according the powers entrusted to him in the law. The power of discretion entrusted to the Hai Amphoe is used to carry out justice in a fair manner especially in individual cases.

Legal aspects of discretion have some doubtful points. The Hai Amphoe should refer to some base when using discretion and the Hai Amphoe should be able to specify the area in which he can use

7

discretion in order to avoid the damage to people 's rights and duties.

Research in this area comes from studying the administrative procedures which regulate discretion, theories and thoughts developed in both Thailand and other countries about the Mai Amphoe 's discretionary powers entrusted by the law.

The results from the studies can be summarized as follows. Legal discretion is a power or privilege of the user apply the law of justice. In order to carry out the law fairly the use must find the fact, consider the law, and decide what is desirable in the circumstances after the facts and the law are known. Discretion is closely associated with every type of law. Consequently the exercise of discretion by the user is an important factor in carrying out the laws in a fair manner.

In using discretion, the Mai Amphoe must have appropriate reasons. If discretion is used without reasons or without justice it becomes a tool for selfish purposes and the end to our liberties.

There are two main methods to control the use of discretion in the executive branch:

1. There must be security and justice to the people.
2. There must not be any obstacles for the executive branch in governing and developing the country.

Usually, unqualified discretion is disputed on two grounds:

1. Discretion which was used in bad faith.
2. Discretion which was unreasonable.

The Nai Amphoe 's discretion can be controlled through several methods by higher authority in the executive branch and through the court system in both the administrative court and the court of justice.

The court system of Thailand decides each case according to the following guidelines:

1. If the court has no power according to the law the court cannot interfere into the activities of the executive branch. Also if the executive branch performs according to the law, the court cannot regulate those powers.

2. Powers entrusted to the executive branch cannot be controlled by the court.

3. The court has the power to decide the legality of orders which come from the executive branch.

4. An accused person has the right to appeal his case to the court.

Consequently, we can see that the usage of discretionary power by the Nai Amphoe is rather broad and in using discretion, the Nai Amphoe must uphold the principles of justice according to the law and justice according to nature or common sense. All of this must be carried out fairly as each individual situation arises.

กิติกรรมประกาศ

ในการค้นคว้าวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ
 ท่านศาสตราจารย์คณิง ภาไชย เป็นอย่างสูงที่ไกรรณาให้คำแนะนำ เสนอแนะ
 และสนับสนุนให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ พร้อมทั้งไกรรณาสละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
 ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ผู้เขียนในด้านการศึกษา
 ค้นคว้า ตลอดจนให้คำแนะนำช่วยเหลืออื่น ๆ อย่างดียิ่ง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร
 ที่กรรณาสละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการทำวิทยานิพนธ์อีกท่านหนึ่ง อนุเคราะห์
 ช่วยเหลือในด้านการร่างทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการ
 ค้นคว้า ตลอดจนให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่ง พร้อมทั้งได้ตรวจและแก้ไขวิทยา-
 นิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคุณเสมสวาสดี บุญฤทธิ์โร อาจารย์เสาวนิตย์
 ชัยมุสิก อาจารย์จงดี นาคเทวัญ ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่ได้อนุเคราะห์ช่วยเหลือ
 ให้วิทยานิพนธ์สำเร็จไปด้วยดี

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านพระครูอุดมปริยัติคุณากรณ์เป็น-
 อย่างสูง ที่ไคห่วงใยและคอยช่วยเหลือสนับสนุนจนผู้เขียนสามารถทำวิทยานิพนธ์สำเร็จ
 ตามกำหนด

การเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากมีคุณค่าและประโยชน์ในการศึกษา
 อบรม ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแด่บิดามารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มี-
 อุปการคุณอื่น ๆ ที่ได้ให้ความรัก ความเมตตากรรณา รวมทั้งให้การศึกษานผู้เขียน
 สามารถทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ตามความมุ่งหมาย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทนำ	๑
ภาค ๑ ความทั่วไปเกี่ยวกับนายอำเภอ	๓
บทที่ ๑ นายอำเภอคือใคร	๓
๑. ประวัติความเป็นมาของนายอำเภอ	๔
๒. ความสำคัญของตำแหน่งนายอำเภอ	๑๐
๒ อำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ	๑๒
๓ หลักปฏิบัติราชการของนายอำเภอ	๒๐
๑. ฝ่ายบริหารกับฝ่ายปกครอง	๒๑
๒. ฝ่ายปกครองจะต้งยี่อะไร เป็นหลักในการปฏิบัติราชการ	๒๓
๓. ความแตกต่างในการระหนาค้และการปฏิบัติระหว่างฝ่าย- ปกครองกับศาล	๒๕
๔. แนวการปฏิบัติของนายอำเภอเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ประสงคของ การปกครอง	๒๕
ภาค ๒ ความทั่วไปเกี่ยวกับดุลพินิจ	๓๓
บทที่ ๑ ดุลพินิจ คืออะไร	๓๓
๒ ที่มาแห่งอำนาจดุลพินิจของฝ่ายปกครอง	๓๕
๑. ขอบเขตอำนาจของฝ่ายปกครอง	๔๐
๒. ขอบเขตอำนาจของฝ่ายปกครองกับบทบาทของฝ่ายตุลาการ	๔๑
๓. ขอร้จ้กอำนาจของฝ่ายปกครองกับขอยกเว้นบางประการ	๔๒
๔. ความจำเป็นที่ต้งให้อำนาจใช้ดุลพินิจแก่ฝ่ายปกครอง	๔๔

	๓	หลักพิจารณาในการใช้ดุลพินิจ	๔๘
		๑. การจะใช้ดุลพินิจอย่างไร	๔๘
		๒. การจะกำหนดขอบเขตของดุลพินิจเพียงใด	๕๑
		๓. การจะมีการควบคุมดุลพินิจอย่างไร	๕๓
		๔. การจะนำหลักความยุติธรรมมาใช้กับดุลพินิจอย่างไร ..	๖๓
		๕. การพิจารณาหลักการ สมานไมตรี และหลักส่วนลึก	๖๗
ภาค	๓	การใช้ดุลพินิจทางกฎหมายของนายอำเภอ	๗๐
บทที่	๑	ปัจจัยในกานกฎหมาย	๗๒
	๒	ปัจจัยเกี่ยวกับคานนิยมของสังคมและลักษณะของระบบราชการ	๘๑
		๑. คานนิยมทางสังคมต่อตำแหน่งนายอำเภอของไทย	๘๑
		๒. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะของระบบราชการ	๘๕
	๓	การใช้ดุลพินิจในกฎหมายอาญา	๘๐
		๑. การใช้ดุลพินิจในกฎหมายอาญาโดยทั่วไป	๘๐
		ก. อำนาจหน้าที่ของนายอำเภอเกี่ยวกับคดีอาญา ...	๘๕
		ข. วิธีการเปรียบเทียบทางอาญา	๘๘
		๒. อำนาจการสอบสวนคดีอาญาของนายอำเภอในปัจจุบัน .	๑๐๒
		๓. นายอำเภอจำเป็นต้องมีอำนาจสอบสวนหรือไม่	๑๑๐
	๔	การใช้ดุลพินิจของนายอำเภอในกฎหมายแพ่ง	๑๑๘
		๑. อำนาจหน้าที่ของนายอำเภอเกี่ยวกับคดีแพ่ง	๑๑๘
		๒. ความมุ่งหมายของกฎหมายที่ให้อำนาจหน้าที่แก่นายอำเภอ	
		ทำการเปรียบเทียบคดีแพ่ง	๑๑๘
		๓. อำนาจการเปรียบเทียบคดีแพ่งของนายอำเภอ	๑๑๘
		๔. วิธีปฏิบัติในการเปรียบเทียบคดีแพ่ง	๑๒๒
		๕. หลักการเปรียบเทียบคดีแพ่ง	๑๒๕

๕	การลงมุกการใ้คูลพินิจของนายอำเภอ	๑๒๗
	๑. การค้ความบหม้ญติของกฎหมายที่ให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหาร	๑๒๘
	๒. ลักษณะของวิธิการควบคุมและองคกรผู้มีหน้าที่ควบคุมคูลพินิจ	๑๓๘
	๓. แนวการวินิจัยค้ปกครองของศาลยุติธรรมของไทย	๑๔๘
	๔. การทบทวนคำค้ค้สินอันเนื่องมาจากการใ้คูลพินิจในกฎหมายเยอรมัน	๑๔๘
	๕. ขอจำก้ค้บางประการในการใ้คูลพินิจทางกฎหมายของนายอำเภอ	๑๕๘
	บทสรूपและผลของการใ้คูลพินิจทางกฎหมายของนายอำเภอ.	๑๖๐
	บรรณานุกรม	๑๗๗
	ประวัติการค้ศึกษา	๑๘๒

ศูนย์วิทยพัพยากร
จุพาลงกรณ์มหาวิททยาลัย

บทนำ

ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทย กำหนดให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการในส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ นายอำเภอจึงมีฐานะเป็นนักบริหารที่กระทำการในทางปกครอง มีผู้กล่าวว่า "นายอำเภอที่ดีเป็นนายกรัฐมนตรีได้"^๑ จากคำกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่านายอำเภอมีภาระหน้าที่มากมายไม่ต่างไปจากนายกรัฐมนตรี โดยเหตุที่อำเภอเป็นจุดกระพริบระหว่างรัฐกับประชาชน นายอำเภอจึงต้องสัมผัสกับปัญหา และต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น บริการของรัฐจะถึงมือประชาชนหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวนายอำเภอ เป็นสำคัญ ปัจจุบันฝ่ายบริหารมีปัญหาคาการขยายตัวของกิจกรรมเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ซึ่งในขณะที่เดียวกันฝ่ายบริหารก็ต้องมีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นโดยลำดับ นายอำเภอซึ่งเป็นกลไกส่วนหนึ่งของฝ่ายบริหารที่กระทำการในทางปกครอง จึงต้องมีภาระหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้นไปช่วยในการปฏิบัติหน้าที่อาจมีโอกาที่จะเกิดการกระทบถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ เพราะยังมีกิจกรรมหลายประการที่กฎหมายไม่ได้ให้รายละเอียดในการปฏิบัติ กวญเหตุนี้ นายอำเภอจึงต้องใช้ดุลพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการอนุญาต อนุญาต ปรับ หรือไม่ปรับ หรือปรับมากน้อยแค่ไหนเพียงใดเป็นต้น การใช้ดุลพินิจดังกล่าว บางครั้งทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งมีจำนวนกิจกรรมไม่น้อยที่การใช้ดุลพินิจของนายอำเภอมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันเป็นเหตุให้นายอำเภอถูกกล่าวหาว่า ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งพลอยทำให้เกิดผลเสียในทางปกครองไปด้วย

ความสำคัญของปัญหาการใช้ดุลพินิจ

กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ให้นายอำเภอสามารถที่จะใช้ดุลพินิจต่อกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดได้ มีปัญหาวานายอำเภอจะใช้ดุลพินิจอย่างไร จึงจะเกิดความ เป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของบรรดาข้าราชการและประชาชน

^๑"ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๘๘ ตอนที่ ๑๔๔ (๒๘ กันยายน ๒๕๑๕), ข้อ ๖๐

^๒เปรม ติณสูลานนท์, "นายอำเภอที่ดีเป็นนายกรัฐมนตรีได้" เทศาภิบาล เล่มที่ ๑ ปีที่ ๓๔ ๒๕๒๒, หน้า ๑๒

กล่าวโดยกว้าง ๆ ก็ต้องยึดความยุติธรรมเป็นหลัก ถ้าปราศจากความยุติธรรมปัญหาทั้งหลาย
 ก็ย่อมหาที่ยุติไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ความยุติธรรมในสายตาของแต่ละบุคคลอาจจะไม่เหมือนกัน
 บางคนอาจจะเห็นว่าความยุติธรรมอยู่ที่กฎหมาย บางคนอาจจะเห็นว่าความยุติธรรมอยู่ที่ความ
 เป็นจริงตามบรรทัดหรืออยู่ที่สามัญสำนึกของบุคคลทั่วไป บางคนอาจจะเห็นว่าความยุติธรรม
 อยู่ที่จุดมุ่งทุก ๆ ฝ่ายโดยมองเข้าหากันพบบันที่จุดไหนจุดนั้นก็จุดแห่งความยุติธรรม. และบางคน
 อาจจะเห็นว่าตนเองมีความสำคัญที่สุด ดังที่เรียกว่า "อัตตนิยม" จึงถือว่าความยุติธรรมอยู่ที่
 ความรู้สึกของตนเอง ปัญหาการไร้คุณธรรมจึงอยู่ที่ว่าใครจะยึดถืออะไรเป็นความยุติธรรม และ
 การยึดถือเช่นนั้นได้รับความเห็นชอบจากผู้อื่นส่วนเกินหรือไม่

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาเฉพาะปัญหาการไร้คุณธรรมทางกฎหมายของนายอำเภอ
 เพื่อหาแนวทางในการไร้คุณธรรมทางกฎหมายของนายอำเภอในประเทศไทย ศึกษากฎหมาย
 ที่กำหนดว่านายอำเภอทำผิดของนายอำเภอในหลาย ๆ เรื่อง โดยได้ทำการค้นคว้า รวบรวมข้อมูล
 ทั้งจากตัวบทกฎหมายและหลักการปกครองจากตำราต่าง ๆ แล้วใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์
 เปรียบเทียบเพื่อชี้ให้เห็นข้อบกพร่องเสียและสรุปเสนอแนะ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

จะให้ความแนวทางว่า นายอำเภอจะไร้คุณธรรมอย่างไรจึงจะ เกิดความเป็นธรรม
 และบรรลุลักษณะประสงค์ของการปกครอง ทั้งจะได้เป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน
 ตลอดจนถึงประโยชน์ส่วนได้เสียที่มอบด้วยกฎหมายของผู้อยู่ภายใต้การปกครอง ซึ่งจะเป็นผลให้
 นายอำเภอบรรลุถึงจุดหมายที่ว่า "บำบัดทุกข์ บำรุงสุข" แก่ประชาชน และประโยชน์อีกทาง
 หนึ่งก็จะได้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าโดยละเอียดต่อไป